

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра права Європейського Союзу

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма/спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2017

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія міжнародного права» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» спеціалізації «Міжнародне право» міжнародно-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 25 с.

Розробники:

Окладна Марина Георгівна – доцент кафедри права Європейського Союзу, кандидат історичних наук, доцент
Яковюк Іван Васильович – завідувач кафедри права Європейського Союзу, доктор юридичних наук, професор
Бойчук Дмитро Сергійович – кандидат юридичних наук, асистент кафедри права Європейського Союзу

Гарант освітньої програми:

Комарова Тетяна В'ячеславівна – доцент кафедри права Європейського Союзу, доктор юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права
(протокол № 3 від 7 листопада 2017 р.)
Зміни та доповнення затверджено на засіданні кафедри
Права Європейського Союзу
(протокол № 1 від 1 вересня 2020 р.)

Завідувач кафедри _____ Яковюк Іван Васильович

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	14
5. Теми лекційних і практичних занять.....	15
5.1. Теми лекційних занять.....	15
5.2. Теми практичних занять.....	16
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	17
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	20

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія міжнародного права» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне право» підготовки бакалаврів спеціальності 293 «Міжнародне право» галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини» Спеціальність – 293 «Міжнародне право» Спеціалізація – «Міжнародне право» Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 3		Рік підготовки:	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120		2 семестр	2 семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 6-8.		Лекції	Лекції
		32 год.	4 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		32 год.	6 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		56 год.	110 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань іспит	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань іспит

Мета навчальної дисципліни – формування цілісної системи професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей здобувачів вищої освіти стосовно процесу появи, становлення та розвитку міжнародного права, що передбачає: встановлення закономірностей появи і розвитку норм, принципів та інститутів міжнародного права; періодизацію міжнародного права; трансформацію міжнародного права; розкриття особливостей взаємодії міжнародного права та національних правових систем; становлення основних доктрин і концепцій міжнародного права; становлення категоріального апарату міжнародного права; формування навичок аналізу і прогнозування міжнародно-правових явищ і процесів.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань (концепцій, доктрин) щодо міжнародного права як специфічної наднаціональної правової системи;
- розуміння критеріїв періодизації історії міжнародного права;
- розкриття характерних рис окремих етапів історії міжнародного права;

- засвоєння основних міжнародно-правових вчень відповідних історичних епох;
- інтерпретація подій і фактів з історії міжнародних відносин, їх юридична оцінка та значення у процесі міжнародно-правового регулювання;
- розкриття особливостей становлення та трансформації окремих галузей та інститутів міжнародного права;
- розуміння сучасних тенденцій в сфері розвитку міжнародного права;
- розкриття місця і ролі українських шкіл міжнародного права розвитку науки міжнародного права;
- прогнозування перспектив і ризиків розвитку міжнародного права в ХХІ ст.
- оволодіння юридичною технікою тлумачення масиву міжнародно-правових актів і документів.

Пререквізити: «Історія держави і права України», «Теорія держави і права», «Економічна теорія», «Логіка».

Кореквізити: «Правничі системи сучасності», «Країнознавство», «Філософія», «Соціально-політичні студії».

Постреквізити: «Міжнародне публічне право», «Право Європейського Союзу», «Право міжнародних організацій», «Універсальні та регіональні системи захисту прав людини».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН 1. Демонструвати знання й розуміння правових доктрин, категорій і принципів міжнародного права різних епох.

РН 2. Аналізувати вплив історичних фактів, подій і процесів на формування і розвиток міжнародного права.

РН 3. Пояснювати зміст міжнародно-правових понять і термінології міжнародного права.

РН 4. Інтерпретувати події і факти з історії міжнародних відносин, давати їм юридичну оцінку, визначати їх роль та значення у процесі міжнародно-правового регулювання.

РН 5. Визначати особливості та закономірності розвитку міжнародного права на універсальному і регіональному рівнях;

РН 6. Визначати сутність та структуру системи міжнародного права, її зв'язки із національними правовими системами та правовою системою Європейського Союзу.

РН 7. Демонструвати розуміння статусу суб'єктів міжнародного права.

РН 8. Систематизувати інформацію про історію міжнародних відносин та міжнародного права, виділяти в ній суттєве залежно від поставленої мети.

РН 9. Застосовувати практику Постійної палати міжнародного правосуддя Ліги Націй та міжнародних арбітражів періоду між двома світовими війнами при вирішенні практичних завдань.

РН 10. Виявляти в подіях і фактах сучасного міжнародного життя тенденції, перспективи і ризику розвитку міжнародного права.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародне право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

ЗК 7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних.

ЗК 14. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності відповідно до соціальних статусів и модусів.

Спеціальних компетентностей:

СК 1. Знання теорії та методології міжнародного права.

СК 3. Знання і розуміння процесів впливу міжнародного права на функціонування міжнародного співтовариства, взаємодії норм міжнародного права з іншими нормативними міжнародними системами.

СК 4. Знання історії міжнародного права, еволюції основних інститутів та галузей міжнародного права від Стародавнього світу до сучасності.

СК 7. Знання системи міжнародного права, його основних галузей та інститутів.

СК 10. Знання механізму застосування інституту міжнародно-правової відповідальності.

СК 13. Знання і розуміння історії, природи та правового статусу Європейського Союзу.

СК 18. Здатність здійснювати аналіз механізмів підтримання міжнародного миру і безпеки на універсальному і регіональному рівнях.

Програмних результатів навчання:

ПРН 1. Демонструвати концептуальні знання міжнародного права, включаючи знання сучасних досягнень теорії та практики міжнародного права.

ПРН 2. Демонструвати знання і розуміння еволюції міжнародного права.

ПРН 7. Характеризувати еволюцію та сучасний стан суб'єктів міжнародного права, прогнозувати подальше розширення кола суб'єктів міжнародного права.

ПРН 8. Здійснювати критичний аналіз різноманітних підходів щодо статусу невизнаних держав у міжнародних відносинах.

ПРН 23. Демонструвати здатність до праці в міжнародно-правовому контексті.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В ДОКЛАСИЧНИЙ ПЕРІОД

Тема 1. Поняття історії міжнародного права, її характерні риси та періодизація.

Поняття міжнародного права, предмет, метод та функції міжнародного права. Система, джерела, суб'єкти міжнародного права. Основоположні принципи міжнародного права. Галузі, інститути та норми міжнародного права. Співвідношення міжнародного та національного права, міжнародного публічного та міжнародного приватного права.

Історія міжнародного права як галузь науки і навчальна дисципліна. Поняття та розвиток науки історії міжнародного права.

Поняття, предмет, метод історії міжнародного права. Підходи до періодизації міжнародного права. Теорії виникнення міжнародного права. Позитивістська і природнича. теорія походження міжнародного права. Передумови походження міжнародного права. Механізми та особливості його виникнення.

Тема 2. Загальна характеристика міжнародного права Стародавнього періоду.

Характер міжнародного права в стародавній період. Обумовленість стародавнього права територіальним походженням. Суб'єкти стародавнього міжнародного права. Зародження окремих інститутів міжнародного права в перших цивілізаціях (Дворіччя, Єгипет, Індія, Китай, Стародавня Греція, Стародавній Рим та ін.). Особливий вплив релігії на характер міжнародно-правових відносин в державних утвореннях перших цивілізацій.

Правовий статус учасників міжнародно-правових відносин держав Дворіччя та Єгипту. Формули епістолярної ввічливості. Статус посланців, гінців. Династичні шлюби. Дань і подарунки.

Договір як основний дипломатичний акт в зовнішній політиці хетських правителів. Інститут заручників. Надання притулку. Дипломатичні переговори і посольства.

Основний зміст міжнародно-правового регулювання в Стародавній Індії. Мирні та військові договори. Зародження принципу добровільного виконання взятих зобов'язань. Право війни та посольське право у Стародавній Індії.

Міжнародне право в зовнішній політиці Китаю. Вчення Конфуція та його вплив на характер міжнародно-правової політики. Договірне право Китаю. Воєнні союзи. Посередництво і арбітраж у вирішенні міждержавних суперечок.

Поліс як самодостатня політична організація та суб'єкт міжнародно-правових відносин. Міждержавні союзи. Посольське право стародавньої Греції. Право війни. Мирні та союзні договори. Правове становище іноземців. Міжнародно-правові питання територіального характеру. Наука міжнародного права в Стародавній Греції. Питання міжнародного права у

вченнях Сократа, Платона і Аристотеля. Вплив етнічної і релігійної спільності на міжнародно-правові ідеї епохи еллінізму..

Міжнародне право в зовнішній політиці Римської держави. Типи і види міжнародних договорів в практиці Стародавнього Риму. Посольське право. Організація посольського церемоніалу. Договірне право. Договори про мир і союз. Правове становище іноземців. Право війни. Міжнародно-правовий режим території. Свобода судноплавства.

Діяльність римських юристів та їх вплив на розвиток міжнародного права. Формування міжнародного права в римському правознавстві. Обґрунтування Цицероном «права народів».

Тема 3. Становлення та розвиток міжнародного права Середньовічного періоду.

Історична трансформація стародавнього міжнародного права у середньовічне. Зародження європейського міжнародного права. Трансформація стародавнього міжнародного права в неєвропейських регіонах світу

Особливості міжнародного права середньовічного періоду. Характеристика інститутів середньовічного міжнародного права: міжнародна правосуб'єктність; міжнародне правонаступництво; міжнародно-правове визнання; міжнародно-правова відповідальність; мирне вирішення міжнародних спорів; міжнародно-правовий статус іноземців; територія у міжнародному праві; право міжнародних договорів; дипломатичне та консульське право; міжнародне економічне право; міжнародне морське право; міжнародне гуманітарне право.

Зростання ролі церкви в епоху Середньовіччя. Дипломатія Римської католицької церкви.

Міжнародно-правова думка у період Середньовіччя. Європейська міжнародно-правова думка. Міжнародно-правова ідеологія середньовічної Індії. Міжнародно-правові погляди у середньовічному Китаї. Ісламська доктрина міжнародного права.

Характеристика міждержавних правовідносин, формування основних принципів та інститутів міжнародного права в Середньовічних Франції, Німеччині, Іспанії, Італії, Англії.

МОДУЛЬ 2. СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК КЛАСИЧНОГО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.

Тема 4. Вестфальський конгрес 1648 року. Формування класичного міжнародного права та його розвиток у XVII – XVIII сторіччях.

Становлення класичного міжнародного права. Англійська буржуазна революція та тридцятилітня війна (1618 – 1648 рр.) як передумови нового міжнародного правопорядку. Вестфальський мир 1648 р. Оснабрюкський та Мюнстерський мирні договори. Вестфальський трактат як класичний міжнародний договір, його значення для розвитку права міжнародних

договорів. Інститути і галузі міжнародного права вестфальської епохи: міжнародна правосуб'єктність та правонаступництво; міжнародно-правове визнання; міжнародно-правова відповідальність; мирне вирішення міжнародних спорів; «справедла війна» в доктрині міжнародного права; міжнародно-правовий статус іноземців; міжнародно-правовий статус території; право міжнародних договорів; право зовнішніх зносин; міжнародне економічне, морське, гуманітарне право.

Утворення національних держав як основного суб'єкта міжнародного права. Доктрина національно-державного суверенітету. Розвиток поняття нейтралітету.

Утрехтський 1713 р. та Раштадтський 1714 р. мирні договори. Принцип свободи судноплавства. Становлення та розвиток права збройних конфліктів.

Міжнародно-правові вчення. Жан Боден і його роль в науці міжнародного права. Плани побудови «вічного миру» і їх міжнародноправове значення. Теоретичне обґрунтування нових юридичних принципів міжнародних відносин в працях Гуго Гроція «Про право війни і миру». Вчення Гуго Гроція про міжнародне право, особливості його теорії природничого права. Розвиток міжнародно-правових поглядів Г. Гроція Христіаном Вольфом. Природничо-правовий підхід до законів міжнародного права в працях Емеріко де Ваттеля. Природно-правовий напрям в міжнародно-правовому вченні С.Пуфендорфа.

Тема 5. Позитивістське міжнародне право кінця XVIII – початку XX сторіччя.

Розвиток міжнародного права під впливом Французької буржуазної революції. Декларація прав народів. Міжнародно-правові новели в «Пропозиціях» Вольнея, проекти Декларації міжнародного права абата Грегуара, декларації прав людини і громадянина 1789 р. Визнання принципів народного суверенітету, невтручання і рівності в документах Великої Французької революції. Заборона застосування сили з метою регулювання міжнародних відносин та засудження війни. Принцип територіального верховенства.

Розвиток інституту прав людини. Вплив зовнішньої політики Наполеона на розвиток міжнародного права.

Погляди французьких просвітників Вольтера, Монтеск'є, Ж.Ж. Руссо на проблеми міжнародних відносин та міжнародного права. Філософська інтерпретація міжнародно-правових ідей Томаса Гоббса і Бенедикта Спінози.

Тема 6. Історичні передумови становлення сучасного міжнародного права, його цілі та завдання. Міжнародні конференції та конгреси XIX сторіччя.

Конференції та конгреси XIX ст. як нові організаційно-правові форми міжнародних відносин та спосіб удосконалення міжнародного права.

Віденський конгрес 1814–1815 рр. та його вплив на класичне міжнародне право: дипломатичне та консульське право; інститут постійного

нейтралітету; право судноплавства на міжнародних ріках; міжнародний захист прав людини.

Право міжнародних конгресів та конференцій. Конгрес Троппау-Лайбах (1821–1822 рр.). Веронський конгрес 1822 р. Паризький конгрес 1856 р. Берлінський конгрес 1878 р. Гаазькі конференції миру 1899–1907 рр.

Становлення міжнародного приватного права. Кодифікація дипломатичного та консульського права. Мирні способи вирішення міжнародних конфліктів. Гуманізація законів і звичаїв війни (Петербурзька декларація 1868 р., Гаазька декларація 1899 р. та ін.).

Перші міжнародні і міждержавні організації та їх роль у розвитку співробітництва держав. Вплив міжнародного права на гуманізацію правил ведення війни.

Міжнародне право у роки Першої світової війни.

Вплив Жовтневої революції 1917 р. на розвиток міжнародного права. «Декрет про мир». Спроби Радянської Росії втілити нові принципи у міжнародне право.

Версальський мир 1919 р. Утворення Версальсько-Вашингтонської системи світового порядку. Встановлення правових засад для розвитку сучасного міжнародного права. Ліга Націй. Суперечності Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин та їх вплив на характер і зміст міжнародного права.

Тема 7. Загальна характеристика міжнародно-правових учень ХУІІІ – ХІХ сторіч.

Міжнародно-правове вчення німецьких філософів. І.Кант. Г.Гегель. Повинність і суверенна воля держави в міжнародному праві. Відношення до війни як до способу суперечок між державами. І.Фіхте.

Історичні і гносеологічні причини плюралізму міжнародно-правової ідеології другої половини ХІХ – на початку ХХ ст.

Основні напрямки міжнародно-правових течій: природничо-правова, позитивістська, соціологічна.

Міжнародно-правові погляди Густава Гуго, Карла Савінії, Георга Пухта.

Розвиток позитивного напрямку в науці міжнародного права. Особливості англо-американської системи позитивістського напрямку в МП. Вчення Ч.Ч.Хайда, Г.Г.Вільсона, Р.Філімора. Аналітична юриспруденція Джона Остіна. Теорія утилітаризму І.Бентама.

Формування «континентальної!» системи позитивізму. Міжнародно-правові вчення Ф. фон Ліста і І.К.Блюнчлі.

Тема 8. Міжнародне право у міжвоєнний період.

Створення Ліги Націй. Статут Ліги Націй як основа універсального міжнародного правопорядку: засади міжнародного правопорядку та інституційний механізм його підтримання Лігою Націй; мирне вирішення міжнародних спорів; мандатна система Ліги Націй.

Розвиток інститутів і галузей міжнародного права в період Ліги Націй: міжнародно-правове визнання; інститут прав та обов'язків держав; міжнародний захист прав людини; міжнародне повітряне право; міжнародне морське право; право транзиту та право судноплавства на внутрішніх водних шляхах; заборона агресії та право міжнародної безпеки.

Постійна Палата Міжнародного Правосуддя як перший постійно діючий міжнародний суд.

Формування нових міжнародно-правових інститутів. Гаазька та Генуезька конференції 1922 р.

Парижський мирний договір 1928 р. Сутність та значення пакту Бріана-Келлога. Женевська конференція 1932 р. про розброєння.

МОДУЛЬ 3. УНІВЕРСАЛЬНЕ МІЖНАРОДНЕ ПРАВО.

Тема 9. Міжнародне право та Друга світова війна.

Порушення міжнародного права напередодні Другої світової війни (аншлюс Австрії, Мюнхенська угода 1938 р., пакт Молотова-Ріббентропа 1939 р. та «Таємні протоколи» до нього.

Атлантична хартія 1941 р. Вашингтонська декларація 1942 р. Московська і Тегеранська (1943 р.), Ялтинська і Берлінська (1945 р.) конференції. Конференції в Сан-Франциско і Лондоні (1945 р.).

Мирні договори 1946 р. Мирне врегулювання проблем держав-переможниць з Німеччиною і Японією. Міжнародно-правові наслідки Другої світової війни для міжнародного співтовариства: Нюрнберзький і Токійський трибунали.

Тема 10. Організація Об'єднаних Націй та її роль у формуванні універсального міжнародного права. Кодифікація міжнародного права у другій половині ХХ ст.

Історія створення ООН. Міжнародно-правовий статус ООН. Значення принципів Статуту ООН для розвитку універсального міжнародного права. Еволюція імперативних норм міжнародного права (норми *jus cogens*). Загальновизнані норми міжнародного права.

Військово-політичне протистояння держав у другій половині ХХ ст. «Холодна війна» і розвиток міжнародного права. «Гонка озброєння» як характерна риса міждержавних відносин у другій половині ХХ ст.

Роль принципів та норм міжнародного права у розпаді колоніальної системи.

Роль ООН у кодифікації міжнародного права. Кодифікація права міжнародних договорів. Кодифікація дипломатичного та консульського права. Кодифікація міжнародного гуманітарного права. Кодифікація міжнародного морського права та ін. Кодифікація та формування нових галузей міжнародного права.

Розпад радянської системи та його вплив на розвиток міжнародного

права.

Проблеми міжнародного права на початку ХХІ ст.

Тема 11. Україна у міжнародно-правових відносинах на різних етапах історичного розвитку.

Київська Русь як суб'єкт міжнародно-правових відносин. Формування правових звичаїв у сфері міжнародно-правових відносин. Договірне право Київської Русі. Право війни. Зародження і розвиток інститутів третейства та арбітражу, принцип дотримання договору, посередництво і добрі послуги як способи мирного вирішення міждержавних конфліктів. Посольське і дипломатичне право.

Галицько-Волинська держава як суб'єкт міжнародного права. Ідеї міжнародного права в творах політичних діячів і мислителів Київської Русі і Галицько-Волинської держави.

Становлення Запорізької Січі як самостійного суб'єкта міжнародно-правових відносин. Договірне право в Запорізькій Січі. Становлення посольського і дипломатичного права.

Пріоритетні напрямки української зовнішньої політики. Становлення дипломатичної служби в Гетьманщині та принципи її функціонування. Формування морського права. Право війни в Запорізькій Січі і Гетьманщині. Міжнародно-правові ідеї в правовій свідомості української політичної еліти та в пам'ятках права Запорізької Січі і Гетьманщини.

Міжнародне становище і дипломатичні відносини Української Народної Республіки.

Завдання і напрямки зовнішньої політики Української держави періоду правління П. Скоропадського. Формування дипломатичної і консульської служби.

Орієнтири зовнішньої політики Директорії.

Дипломатична діяльність Західно-Української Народної Республіки.

Становлення і утворення радянської влади в Україні.

Міжнародна правосуб'єктність УРСР у складі СРСР.

Україна та ООН. Міжнародно-правова діяльність УРСР в універсальних міжнародних організаціях. Україна та універсальні міжнародні договори.

Міжнародне правонаступництво України щодо колишнього СРСР. Врегулювання питань розподілу Чорноморського флоту. Демаркація та делімітація державних кордонів України.

Міжнародна правосуб'єктність України на початку ХХІ ст. Міжнародно-правова діяльність України в рамках ООН та інших універсальних міжнародних організацій. Участь України в діяльності Ради Європи та інших регіональних міжнародних організацій. Європейський суд з прав людини та Україна. Міжнародно-правове співробітництво України з Європейським Союзом, НАТО та ін.

3. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1. Становлення та розвиток міжнародного права в докласичний період								
Тема 1. Поняття історії міжнародного права, її характерні риси та періодизація	14	4	4	6	10	2	2	10
Тема 2. Загальна характеристика міжнародного права Стародавнього періоду	14	4	4	6	14			10
Тема 3. Становлення та розвиток міжнародного права Середньовічного періоду	14	4	4	6	8			10
<i>Разом</i>	<i>42</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>18</i>	<i>42</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>30</i>
Модуль 2. Становлення і розвиток класичного міжнародного права								
Тема 4. Вестфальський конгрес 1648 року. Формування класичного міжнародного права та його розвиток у XVII – XVIII сторіччях	14	4	4	6	12	2	2	10
Тема 5. Позитивістське міжнародне право кінця XVIII – початку XX сторіччя	8	2	2	4	12			10
Тема 6. Історичні передумови становлення сучасного міжнародного права, його цілі та завдання. Міжнародні конференції та конгреси XIX сторіччя	8	2	2	4	8			10
Тема 7. Загальна характеристика міжнародно-правових учень ХУІІІ – ХІХ сторіччя	8	2	2	4	8			10
Тема 8. Міжнародне право у міжвоєнний період	8	2	2	4				10
<i>Разом</i>	<i>46</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>22</i>	<i>40</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>50</i>
Модуль 3. Універсальне міжнародне право								
Тема 9. Міжнародне право та Друга світова війна	8	2	2	4	12			10
Тема 10. Організація Об'єднаних Націй та її роль у формуванні універсального міжнародного права. Кодифікація міжнародного права у другій половині ХХ ст.	10	2	2	6	10		2	10
Тема 11. Україна у міжнародно-правових відносинах на різних	14	4	4	6	14			10

етапах історичного розвитку								
<i>Разом</i>	<i>32</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>16</i>	<i>36</i>		<i>2</i>	<i>30</i>
Усього годин / кредитів ECTS	120	32	32	56	150	4	6	110

5. Теми лекційних і практичних занять

5.1. Теми лекційних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Становлення та розвиток міжнародного права в докласичний період			
Тема 1. Поняття історії міжнародного права, її характерні риси та періодизація	1.1. Історії міжнародного права як галузь науки та навчальна дисципліна	2	
	1.2. Періодизації історії міжнародного права. Теорії виникнення міжнародного права	2	
Тема 2. Загальна характеристика міжнародного права Стародавнього періоду	2.1. Особливості стародавнього міжнародного права	2	2
	2.2. Формування та характерні риси регіонального міжнародного права стародавнього періоду	2	
Тема 3. Становлення та розвиток міжнародного права Середньовічного періоду	3.1. Трансформація стародавнього міжнародного права у середньовічне, його особливості	2	
	3.2. Характерні риси інститутів середньовічного міжнародного права та механізми їх формування	2	
Модуль 2. Становлення і розвиток класичного міжнародного права			
Тема 4. Вестфальський конгрес 1648 року. Формування класичного міжнародного права та його розвиток у XVII – XVIII сторіччях	4.1. Поняття і характерні риси Вестфальської системи міжнародного права	2	2
	4.2. Особливості інститутів і галузей класичного міжнародного права		
Тема 5. Позитивістське міжнародне право кінця XVIII – початку XX сторіччя	5. Позитивістське міжнародне право кінця XVIII – початку XX сторіччя	2	
Тема 6. Історичні передумови становлення сучасного міжнародного права, його цілі та завдання. Міжнародні конференції	6. Історичні передумови становлення сучасного міжнародного права, його цілі та завдання. Міжнародні	2	

та конгреси XIX сторіччя	конференції та конгреси XIX сторіччя		
Тема 7. Загальна характеристика міжнародно-правових учень ХУІІІ – XIX сторіччя	7. Загальна характеристика міжнародно-правових учень ХУІІІ – XIX сторіччя	2	
Тема 8. Міжнародне право у міжвоєнний період	8. Міжнародне право у міжвоєнний період		
Модуль 3. Універсальне міжнародне право			
Тема 9. Міжнародне право та Друга світова війна	9. Міжнародне право та Друга світова війна	2	
Тема 10. Організація Об'єднаних Націй та її роль у формуванні універсального міжнародного права. Кодифікація міжнародного права у другій половині XX ст.	10. Організація Об'єднаних Націй та її роль у формуванні універсального міжнародного права. Кодифікація міжнародного права у другій половині XX ст.	2	
Тема 11. Україна у міжнародно-правових відносинах на різних етапах історичного розвитку	11.1. Розвиток міжнародного права в українських землях у др. пол. ІХ – кінець ХХ ст.	2	
	11.2. Україна в міжнародно-правових відносинах кінця ХХ – початку ХХІ ст.	2	
Усього		32	4

5.2. Темі практичних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Становлення та розвиток міжнародного права в докласичний період			
Тема 1. Поняття історії міжнародного права, її характерні риси та періодизація	1.1. Історії міжнародного права як галузь науки та навчальна дисципліна	2	2
	1.2. Періодизації історії міжнародного права. Теорії виникнення міжнародного права	2	
Тема 2. Загальна характеристика міжнародного права Стародавнього періоду	2.1. Особливості стародавнього міжнародного права	2	
	2.2. Формування та характерні риси регіонального міжнародного права стародавнього періоду	2	
Тема 3. Становлення та розвиток міжнародного права Середньовічного періоду	3.1. Трансформація стародавнього міжнародного права у середньовічне, його особливості	2	
	3.2. Характерні риси інститутів	2	

	середньовічного міжнародного права та механізми їх формування		
Модуль 2. Становлення і розвиток класичного міжнародного права			
Тема 4. Вестфальський конгрес 1648 року. Формування класичного міжнародного права та його розвиток у XVII – XVIII сторіччях	4.1. Поняття і характерні риси Вестфальської системи міжнародного права	2	2
	4.2. Особливості інститутів і галузей класичного міжнародного права	2	
Тема 5. Позитивістське міжнародне право кінця XVIII – початку XX сторіччя	5. Позитивістське міжнародне право кінця XVIII – початку XX сторіччя	2	
Тема 6. Історичні передумови становлення сучасного міжнародного права, його цілі та завдання. Міжнародні конференції та конгреси XIX сторіччя	6. Історичні передумови становлення сучасного міжнародного права, його цілі та завдання. Міжнародні конференції та конгреси XIX сторіччя	2	
Тема 7. Загальна характеристика міжнародно-правових учень ХУІІІ – ХІХ сторічч	7. Загальна характеристика міжнародно-правових учень ХУІІІ – ХІХ сторічч	2	
Тема 8. Міжнародне право у міжвоєнний період	8. Міжнародне право у міжвоєнний період	2	
Модуль 3. Універсальне міжнародне право			
Тема 9. Міжнародне право та Друга світова війна	9. Міжнародне право та Друга світова війна	2	
Тема 10. Організація Об'єднаних Націй та її роль у формуванні універсального міжнародного права. Кодифікація міжнародного права у другій половині ХХ ст.	10. Організація Об'єднаних Націй та її роль у формуванні універсального міжнародного права. Кодифікація міжнародного права у другій половині ХХ ст.	2	2
Тема 11. Україна у міжнародно-правових відносинах на різних етапах історичного розвитку	11.1. Розвиток міжнародного права в українських землях у др. пол. ІХ – кінець ХХ ст.	2	
	11.2. Україна в міжнародно-правових відносинах кінця ХХ – початку ХХІ ст.	2	
Усього		32	6

6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Історія міжнародного права» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, захист реферату за ініціативи студента тощо. За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка за кожен модуль – 10 балів), що включається до підсумкової оцінки знань.

Протягом семестру студенти виконують завдання для **самостійної роботи** (підготовка фахових статей; тез доповідей на науково-практичні конференції; проведення дослідження (проекту) з вузької проблематики з подальшою його презентацією тощо). Робота є індивідуальною та самостійною, а отже співавторство студентів та інші форми надання допомоги один одному не допускаються. При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний додержуватися правил щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату. Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою **підсумкового контролю** знань студентів з дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів дисципліни «Право Європейського Союзу»:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття					Іспит	
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3				
мах 10	мах 10	мах 10		мах 10	мах 60	мах 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Історія міжнародного права»:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті (за модуль)	Мах 10	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	8	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	6	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	4	Мінімальні результати, достатні для отримання

		позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	8	В роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	4	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	2	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за

		допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Історія міжнародного права» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Основна література

1. Буткевич В. Декрет Граціана: кодифікація, що поєднала дві формації і чотири системи права. *Український часопис міжнародного права*. 2001. №1. С. 3-11.

2. Буткевич В. Походження терміну «міжнародне право». *Український часопис міжнародного права*. 1994., №1.

3. Буткевич О. Виникнення і становлення міжнародно-правових інститутів у державах Месопотамії. *Український часопис міжнародного права*. №1. 2001. С.11-19.
4. Буткевич О. Статус іноземців в стародавньому міжнародному праві. *Український часопис міжнародного права*. 2002. №3. С. 44-61.
5. Буткевич О.В. Міжнародне право Стародавнього світу. Київ, 2004.
6. Буткевич О.В. Становлення міжнародно-правових поглядів у Стародавній період. *Український часопис міжнародного права*. 2002. №2. С.33-42.
7. Буткевич О.В. Теоретичні аспекти походження і становлення міжнародного права. К., 2003.
8. Буткевич О.В. У истоков международного права. СПб., 2008. 881 с.
9. Буткевич О.В. Історія міжнародного права. Київ : Ліра. 2019. 412 с.
10. Буткевич О.В. Міжнародне право Середніх віків. Київ. 2008. 672 с.
11. Грозовський І. Козацьке право. *Право України*. 1997. №6. С.76-92.
12. Дмитрієв А.І., Дмитрієва Ю.А., Задорожній О.В. Історія міжнародного права. Київ : Видавничий дім «Промінь», 2008. 384 с.
13. Дмитрієв А. Міжнародний правовий феномен Аугсбурзького релігійного миру 1555 року. *Право України*. 2003. №3. С. 152-156.
14. Дмитрієв А. Перший правопорядок в історії міжнародного права. *Право України*. 2002. №12. С.142-146.
15. Дмитрієв А.І. Вестфальський мир 1648 р. і сучасне міжнародне право. Київ, 2001.
16. Задорожній О.В. Генеза міжнародної правосуб'єктності України: монографія. Київ. 2014. 688 с.
17. Корецкий В.М. «Общие принципы права» в международном праве. Київ. 1957.
18. Лукашук И.И. Возникновение и становление международного права. *Вестник Киевского университета. Серия «Международные отношения и международное право»*. 1984. №18. С.27-30.
19. Лукашук И.И. Источники международного права. Київ, 1996.
20. Мережко А.А. История международно-правовых учений. Київ. 2004. 296 с.
21. Міжнародне право (основи теорії) / за ред. Буткевича В.Г. Київ, 2002.
22. Міжнародне право (основні галузі) / за ред. Буткевича В.Г. Київ. 2004.

7.2. Додаткова література:

1. Баскин Ю.Я., Фельдман Д.И. История международного права. М., 1990.

2. Баскин Ю.А., Фельдман Д.И. Роль Гуго Гроция в становлении и развитии науки международного права. *Советский ежегодник международного права*. 1983. С. 252-276.
3. Будзилович І. Особливості розвитку державності, права і функцій церкви у Київській Русі. *Право України*. 1999. №1. С.126-133.
4. Державний суверенітет в умовах європейської інтеграції : монографія / за ред. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. Київ, 2012. 336 с.
5. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу : монографія / під ред. І. В. Яковюка. Київ, 2012. 208 с.
6. Копиленко О., Копиленко М. Переяславський акт 1654 року в оцінках першого Президента України. *Право України*. 1994. №3-4. С.49-53.
7. Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): Монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. 304 с.
8. Мартенс Ф.Ф. Современное международное право цивилизованных народов. М., 1996.
9. Олійник Л. Ідея свободи та недоторканості людини у стародавні часи. *Право України*. 2002. №10. С.126-129.
10. Право Європейського Союзу: основи теорії: підручник / [Т.М. Анакіна, Т.В. Комарова, О.Я. Трагнюк, І.В. Яковюк та ін.]; за заг. ред. І.В. Яковюка. Харків: Право, 2019. 360 с.
11. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу: Науково-популярне видання: англ. Київ: К.І.С., 2001. 142 с.
12. Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз: монографія. Харків: Право, 2013. 760 с.

7.3. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Відкритий доступ до он-лайн ресурсів Oxford University Press, до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).